УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМ. -РЕКТОР ПО НИД: /п/
(доц. д-р Мария Воденичарова)

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС,
професионално направление *Икономика,*
научна специалност *Икономика и управление*
(*Агробизнес*)

МОДУЛ I

1. Характеристики и състояние на селското стопанство в света, ЕС и България. Основни промени, настъпили през 21 век. Място и роля на селскостопанския отрасъл в цялостното икономическо развитие на страните. Продоволствена сигурност.
2. Устойчиво развитие на аграрния сектор. Използване на природните ресурси в различните производствени системи. Проблеми при опазването на околната среда и ресурсите при растениевъдните и животновъдните подотрасли. Мерки за намаляване на негативните ефекти върху околната среда и използването на ресурсите. Екосистемни услуги в системите за селскостопанско производство. Европейска „зелена революция“.
3. Поземлени ресурси в земеделието. Аренда и арендни отношения в земеделието.
4. Капиталът на земеделското предприятие. Разходи и себестойност на земеделската продукция. Производствен икономикс и оптимизация продуктовата структура на селскостопанското предприятие.
5. Особености на селскостопанския отрасъл и необходимостта от правителствена намеса. Същност, предмет и цели на аграрната политика.
6. Инструменти на аграрната политика – видове ценови политики; предимства и недостатъци на ценовите политики; печеливши и губещи заинтересовани страни.
7. Политика за подкрепа на доходите на земеделските производители – видове подоходни политики в земеделието, предимства и недостатъци на подоходните политики.
8. Обща селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз (ЕС). Основни цели и заинтересовани страни. Реформи на ОСП – мотиви, инструменти, направления на политиката.
9. Структура и особености на агромаркетинга. Развитие на продоволствената верига. Форми и канали на реализация на земеделските и хранителни продукти.

10. Теория за поведението на консуматорите. Устойчиво потребление на храни. Глобални промени в моделите на хранене. Интернационализация и дигитализация при маркетинга на земеделски и хранителни продукти.
11. Мениджмънт на земеделските стопанства.
12. Човешките ресурси в земеделието – характеристики и тенденции. Ръководство на персонала в земеделското стопанство.
13. Планиране на дейността на земеделските стопанства. Управлението на финансовата дейност на земеделското стопанство.
14. Управление на инвестициите в реални активи.
15. Финансов и икономически анализи на инвестиционни проекти в аграрния бизнес.
16. Управление на аграрния риск. Методи за анализ на риска и вземане на управленски решения в условия на риск.
17. Селски райони – дефиниция, развитие и класификации. Институции, свързани с развитието на селските райони. Връзки и зависимости между селските и градските райони.
18. Политики и програми за развитие на селските райони в света, ЕС и България. Предизвикателства пред насърчаване на устойчивото им развитие.

МОДУЛ II

ТЕМИ ЗА ЕСЕТА:

1. Бъдеще на българското земеделие.
2. Перспективи за развитие на аграрен бизнес в България.
3. Световното селско стопанство и изхранване на населението – цената на храната.
4. Селскостопанското производство и климатичните промени.
5. Зелената революция в съвременния свят и селското стопанство.
6. Иновациите в селското стопанство.
7. Перспективи пред устойчивите хранителни системи.
8. Потребителският избор и устойчиво потребление на храни.
9. Образование и кариера в аграрната сфера – за и против.
10. Защо градско земеделие?

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПИСМЕН КОНКУРСЕН ИЗПИТ ЗА ПРИЕМ НА ДОКТОРАНТИ – ПЪРВИ И ВТОРИ МОДУЛ

Конкурсният изпит за прием на докторанти е писмен, провежда се анонимно и продължава **4 (четири) астрономически часа общо за двата модула**.

ПЪРВИ МОДУЛ

Развиване на писмена тема от изпитната програма.

При развиването на тема от кандидат-докторанта се очаква демонстриране на структурирани базови теоретични знания в професионално направление Икономика, докторантска програма по Икономика и управление (Агробизнес). Кандидат-докторантите

трябва да покажат логично и аргументирано изложение, добро познаване на научната литература и водещите автори, употреба на специализирана терминология, добър стил и езикова култура.

Изисквания към изложението на темата:

- ✓ елементите на текста следва да бъдат: увод в проблема, теза, аргументация и изводи;
- ✓ увод: представяне на логическата връзка между основната тема и подтемите; посочване на водещи изследователи по проблема; познаване на актуални научни изследвания;
- ✓ теза: ясно и добре структурирано извеждане; представяне на дефиниции и сравнителен анализ на сродните и различни елементи в техните характеристики; обосноваване на тезата; критичен обзор на работата на водещи изследователи; актуални проекции на темата;
- ✓ аргументация: акцент върху фактологическата и логическата аргументация, подкрепена с подходящи примери;
- ✓ изводи:направени въз основа на собствен опит или чужди изследвания.

ВТОРИ МОДУЛ

Написване на научно есе

Научното есе е академичен текст с обоснована и аргументирана защита на теза по научен проблем.

Изисквания:

- ✓ ясно формулирана авторова теза по разглеждания проблем;
- ✓ научна аргументация, включваща разглеждането на различни (противоположни) гледни точки;
- ✓ свобода в композиционно отношение, но в общата рамка на класическата структура на научен текст: увод (въведение), теза, изложение (аргументация), заключение (изводи);
- ✓ логична последователност и свързаност между отделните структурни единици;
- ✓ използваната лексика е свързана с основните научни термини в съответната област;
- ✓ възможен е експресивен стил на изложението, но емоционалните и оценъчните съждения се базират на рационални аргументи;
- ✓ спазване нормите на съвременния книжовен български език.

ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на писмения конкурсен изпит е по шестобалната система – най-ниска оценка „слаб (2,00)“ и най-висока „отличен (6,00)“, като е съобразено с изискванията за провеждане на писмен конкурсен изпит.

До устен изпит се допускат кандидатите, получили оценка от писмения изпит (модул първи и модул втори) не по-ниска от „много добър (4,50)“.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Ангелова В., Аграрна икономика, 1999 , УИ Стопанство
2. Копева, Д. 2012, Управлене на проекти. Изд. РАКУРС, С. 2012. ISBN 978-954-92589-8-1
3. Дойчинова Ю., А.Митева, З.Стоянова, И. Жечева, 2008, Малък и семеен агробизнес, Университетско издателство „Стопанство“.
4. Кънчев И., Ю. Дойчинова, 2005, Аграрен мениджмънт, Университетско издателство „Стопанство“.
5. Мишев, Н. Иванова, 2004, Влияние на Общата селскостопанска политика върху производството на земеделски продукти в България след присъединяването към ЕС, Годишник на УНСС, Университетско издателство Стопанство, стр. 221 – 258
6. Пенева, М., Казакова-Матева, Я. „Пространствен анализ на природосъобразно земеделие в България“, Издателски комплекс – УНСС, 2019 г., ISBN 978-619-232-180-2.
7. Пенева М., Я. Казакова-Матева, И. Анева, С. Луканов, В. Стефанова, М. Топчиева, 2020, Биоразнообразие, зелена и синя инфраструктура и селското стопанство в България. Издателски комплекс – УНСС, 2020 г. стр. 159-163. ISBN 978-619-232-289-2
8. Петков Л., 2002, Макроикономическата среда за земеделска дейност в България, Икономическа мисъл, бр. 2
9. Станимирова М., Е. Станимиров, Т. Турлакова, Т. Георгиева, Аграрен маркетинг, 2013, Варна: Наука и икономика
10. Baland J. M., 1993 The Economics of Price Scissors: a Defense of Preobrazhensky, European Economic Review 37 (1), January
11. Bullock D. S., Kola J., Salhofer K., 1997 Transfer Efficiency of Agricultural Policy: a Review, 22nd Congress of the International Association of Agricultural Economics, Contributed Paper, Sacramento;

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Славова, Аграрна икономика, ИК- Наука и Образование- Варна 2015
2. Стоянова, З. Устойчиво развитие и опазване на природните ресурси, ИК – УНСС, София, 2021
3. Флавин Кр. и кол., Състояние на планетата, (Поредица от издания на Института Уърлдуоч за напредъка към устойчиво общество) ,“Книжен тигър”,София,1994, 2005 WB, Environment Matters, Annual Review at The World Bank, 2002, 3, 4, 5
4. Яркова, Момчилов Практикум по аграрна икономика ISBN: 978-954-338-017-6, 2011
5. Barkley, A., P. W. Barkley, Principles of agricultural economics, 2020, Routledge
6. Penson, J., O. Capps Jr., C. P. Rosson, R.T. Woodward, Introduction to Agricultural Economics, 2010, Pearson - очаква се 6то издание тази година
7. Gail L. Cramer, Clarence W. Jensen, Douglas D. Southgate, Agricultural Economics and Agribusiness, 2001, John Wiley & Sons Inc.
8. Debertin, David L., Agricultural Production Economics, Agricultural Economics Textbook Gallery, Book 1, 2015

9. Mellor J.W., Agricultural Development and Economic Transformation. Promoting Growth with Poverty Reduction, 2017, Palgrave Macmillan
10. Grunewald, K., Olaf Bastian (eds.), Ecosystem Services – Concept, Methods and Case Studies, Springer-Verlag Berlin Heidelberg
11. Pike, A., A. Rodríguez-Pose, J. Tomaney. Handbook of local and regional development, 2011, Routledge
12. Böhme, K., S. Zillmer, M. Toptsidou, F. Holstein. Territorial Governance and Cohesion Policy, Directorate-general for Internal Policies, Policy Department, 2015
13. Morgan, K. Experimental governance and territorial development, 2018, OECD
14. Davidova S., Buckwell A., 1999 Land Reform and De-collectivisation in CEECs: Some Conceptual Issues, Bulgarian Journal of Agricultural Science, vol. 5 N 2, стр. 325 – 337
15. EC DG Agriculture and Rural Development, 2006 Simplification of the Common Agricultural Policy, Action Plan, WP
16. ENRD website
17. Harley, M., 1996 Use of Producer Subsidy Equivalent as a Measure of Support to Agriculture in Transition Economies, American Journal of Agricultural Economics, 78 (3), стр. 799-804.
18. N. Ivanova, Pl.Mishev, D.Hallam, M.Tzoneva, (1997), "Agricultural Supply Response in Bulgaria over the transition Period", Bulgarian Journal of Agricultural Science, Volume 3, Number 4 (1997), p. 363-372;.
19. Panayotou T., The Economics of Sustainable Development, The Green Markets, San Francisko, 1993
20. Аграрен доклад на МЗХГ, 2010-2020
21. МЗХГ: https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/obshta-selskostopanska-politika/obsha-organizaciya-na-pazarite-na-selskostopanski-produkti/
22. https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/trade/agriculture-markets-and-prices_en#marketbriefsandreports

проф. д-р Зорница Стоянова: /п/
(Ръководител катедра „Икономика на природните ресурси")